

SZÉNÁNYÁSZ ÚTBAN HAZAFELÉ JARROW-BA, Anglia, 1930

BOMBA-MEDITÁCIÓK

PETER SLOTERDIJK

AZ ATOMBOMBA a Nyugat valódi Buddhája, tökéletes, szabad és szuverén szerkezet. Érinthetetlenül nyugszik silójában, a legvalóságosabb valóság és a legvalóságosabb lehetőség.

A kozmikus energiák megtestesülése ő, és az emberé, aki ezen energiák része, az emberiség legnemesebb műve és annak megsemmisítője is egyben, a technikai tudás győzelme, és a racionalitás megszűnése a felfoghatatlan szféráiban. A bombával elhagyjuk a gyakorlati ész birodalmát, ahol célokat próbálnak elérni a megfelelő eszközökkel. Az atombomba már rég nem csupán eszköz egy cél eléréséhez, hiszen olyan korlátlan hatalmú eszközzé vált, amely minden lehetséges célt felülmúl. Mivel azonban már nem lehet eszköz egy cél eléréséhez, az ön-megismerés médiuma lett. Antropológiai esemény, az önfenntartási ösztön mögött rejtőző hatalomvágy végső tárgyiasulása. Azért építettük, hogy „megvédjük” magunkat, de éppen általa váltunk példátlanul kiszolgáltatottá. A bomba az emberben rejlő „gonosz” megtestesülése. Gonoszabbak, intelligensebbek és defenzívebbek már nem is lehetnénk.

A bomba az egyetlen olyan Buddha, melyet még a nyugati értelem is képes felfogni. Békéje és iróniája végtelen. Hiszen mindegy, milyen szerepet játszik: békés várakozást vagy tűzesőt, őt nem befolyásolja a halmazállapot változása. Akárcsak Buddha, pusztán létével képes kifejezni mindent, ami róla elmondható. A bomba semmivel sem gonoszabb, mint a valóság,

ELESETT LÓ, Párizs, 1942

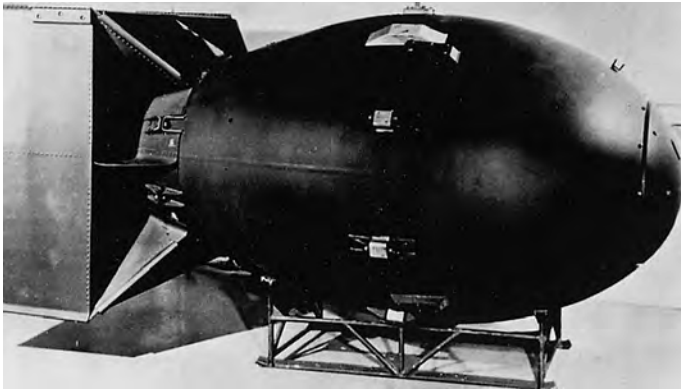
»EXTRÉM *felfegyverkezett*ségünk
védtelenné tesz minket
a gyengeség határáig,
gyengévé az értelem határáig,
és értelmessé – a szorongás határáig«

és szemernyivel sem destruktívabb, mint mi magunk. A különbség csak fejlettségünkben, létünk fizikai megjelenítésében rejtőzik. A bomba maga a tökéletesség, nekünk még van mit fejlődnünk. Egy ilyen szerkezettel szemben nincs helye stratégiai megfontolásoknak. Csak arra kell figyelniük, amit létevel sugall. A bombával szemben nincs értelme harcnak vagy rezignációnak. Fel kell ismernünk: a bomba – mi magunk vagyunk. A nyugati világ „szubjektuma” kristályosodik ki ebben a szerkezetben. Extrém felfegyverkeztségünk védtelenné tesz minket a gyengeség határáig, gyengévé az értelem határáig, és értelmessé – a szorongás határáig. Az utolsó fennmaradó kérdés arra vonatkozik, hogy a külső vagy a belső utat választjuk-e. Hogy a megvilágosodás a belátásból, vagy a földet elárasztó tüzesöböl származik-e.

A külső utak, legyenek azok bármilyen „jó szándékúak”, mint már annyiszor átélhattük, mind a fegyverkezés feltartóztathatatlan áramlatába torkollanak. Bár szörnyen irreálisnak tűnhetnek, a „belső utak” az egyetlen olyan tendenciában egyesülnek, mely békét hozhat a világnak. A modern világ olyan fejlődési ponthoz ért, amikor a külső lét, vagyis a politika, és a belső lét, vagyis a meditáció egy nyelvet beszélnek. Mindketten arra a következtetésre jutottak, hogy csak a „megnyugvás” jelenthet haladást. A titok nyitja a békés kivárást, az ellenem-állás. A meditáció és a haderő leszerelése mintha hasonló stratégiát követne. Mi ez, ha nem a modern kor iróniája! Napjaink külpolitikája végső soron nem szól másról, mint a bombával kapcsolatos elmékedésekről, és ez a meditáció végül a bennünk rejlő bombaépítő-ösztön felismeréséhez vezet. A meditáció lassan feldolgozza mindazt, ami tulajdonképpeni identitásunk felszínére tapadt, feloldja a páncélt, mely valódi

énünket rejt, azt az ént, mely „az alapvető emberi értékek” védelmezőjének érzi magát. („Jó értékeket mutathatunk fel”, mondják a fegyverkezési stratégia kidolgozó!) A bomba rohadatul ironikus szerkezet, nem „jó” semmire, de a legdrasztikusabb hatásokat váltja ki. Lehet, hogy ő a mi Buddhánk, de egy szarkasztikus kisördög is rejtőzik benne. Érdemes lenne egyszer behatolni a belsejébe, és átérezni, mit is jelenthet a teljes megsemmisülés, ahogy kirobbanunk a kozmoszba! A bomba bármikor képes erre. A bomba belseje akár a Napé: ugyanaz a zúgás és kacaj. A tudat, hogy egy ilyen lehetőség áll rendelkezésünkre, a végtelen felsőbbrendűség érzésével tölt el. Az emberi tudat egy rejtett zugában szolidaritást vállalunk rettetes, ironikus napgépünkkel.

A figyelmes szemlélőnek néha feltűnik a bomba gúnyos mosolya. Ha elég éberem figyeltük volna ezt a mosolyt, megtörténhetett volna az, amit a világ soha nem élhetett át azelőtt: Legyőzhettük volna a félelmet, és érezhettük volna, ahogy a megnyugvás feloldja bennünk az archaikus görcsöt, mely az emberiség állandó védekezési kényszeréből született. Good morning, Miss Neutron, how are you?... Önpusztító álmunkat bombák vigyázzák. Ha feleszmélünk, ezernyi bomba suttog fülünkbe, akár a könyörgő hangok Hermann Broch *Alvajárók* című trilógiájának végén: „az ember és a nép hangja, a vigasz, a remény, és a természetes jószág hangja: Ne félj! Még mindig itt vagyunk!”

AZONOS TÍPUSÚ ATOMBOMBA, mint az, amelyet 1945. augusztus 9-én a japán Nagaszakira dobtak le, és amely kb. 40 ezer ember halálát okozta. A Fat Man („kövér ember”) elnevezésű bomba átmérője 1,5 méter, hossza 3,2 méter, súlya pedig 4,5 tonna volt. Robbanóereje kb. 20 ezer tonna trotilnak felelt meg.

» GONOSZABBAK, *intelligensebbek*
és defenzívebbek már nem is lehetnének«